

Quan điểm của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ và vận dụng trong giai đoạn hiện nay

Trịnh Quốc Việt*

Nhận ngày 12 tháng 7 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 15 tháng 9 năm 2023.

Tóm tắt: Đào tạo cán bộ là nội dung rất quan trọng trong hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam. Trong đó, quan điểm lý luận gắn với thực tiễn được Hồ Chí Minh quan tâm, sử dụng trong đào tạo đội ngũ cán bộ, nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của cách mạng Việt Nam. Để triển khai và làm rõ nội dung nghiên cứu, tác giả đã sử dụng phương pháp logic kết hợp phương pháp lịch sử. Bài viết tập trung luận giải nội dung và khẳng định giá trị quan điểm của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ; chỉ ra tính cấp thiết và đề xuất các giải pháp chủ yếu quán triệt, vận dụng quan điểm của Người vào công tác đào tạo đội ngũ cán bộ của Đảng về lý luận chính trị trong tình hình mới.

Từ khóa: Quan điểm Hồ Chí Minh, đào tạo cán bộ, lý luận gắn với thực tiễn.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: Training the contingent of cadres is a crucial content in the system of Hồ Chí Minh's thought on the basic issues of the Vietnamese revolution. In particular, the view on combining theory with practice were paid attention to and used by Hồ Chí Minh in training cadres, in order to meet the requirements and tasks of the Vietnamese revolution. To deploy and clarify the content, the author has used the logical method combined with the historical method. The article focuses on interpreting the content and affirming the value of Hồ Chí Minh's point of view on theory associated with practice in cadre training. At the same time, it also points out the necessity and proposes solutions to thoroughly grasp and apply his views to the work of training Party's cadres on political theory in the new situation..

Keywords: Hồ Chí Minh's point of view, training cadres, theory associated with practice.

Subject classification: Political science

1. Mở đầu

“Cán bộ”, “đào tạo cán bộ” là thuật ngữ phổ biến trong khoa học chính trị. Điều 4, *Luật Cán bộ, công chức* năm 2008 quy định: Cán bộ là công dân Việt Nam, được bầu cử, phê chuẩn, bổ nhiệm giữ chức vụ, chức danh theo nhiệm kỳ trong cơ quan của Đảng Cộng sản Việt Nam, Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, tổ chức chính trị - xã hội ở trung ương, ở tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, ở huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh, trong biên chế và hưởng lương từ ngân sách nhà nước (Quốc hội, 2008).

Theo quan niệm của Nguyễn Phú Trọng và Trần Xuân Sâm: “Cán bộ là khái niệm chỉ những người có chức vụ, vai trò và cương vị nòng cốt trong một tổ chức, có tác động, ảnh hưởng đến hoạt động của tổ chức và các quan hệ trong lãnh đạo, chỉ huy, quản lý, điều hành, góp phần định hướng sự phát triển của tổ chức” (Nguyễn Phú Trọng và Trần Xuân Sâm, 2003: 20).

---

* Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.
Email: trinhvietthcm@gmail.com

Từ điển tiếng Việt đề cập về thuật ngữ “đào tạo” là “làm cho trở thành người có năng lực làm việc theo những tiêu chuẩn nhất định” (Trung tâm Từ điển học, 2015: 339). Theo đó, “đào tạo” là quá trình tác động đến một con người, tập thể người nhằm làm cho họ lĩnh hội và nắm vững những tri thức, kỹ năng, kỹ xảo... một cách có hệ thống, để chuẩn bị cho người đó thích nghi với cuộc sống và khả năng đảm nhận một sự phân công lao động nhất định, góp phần vào việc phát triển xã hội, duy trì và phát triển nền văn minh của loài người.

Từ các vấn đề trên, có thể quan niệm, đào tạo cán bộ là tổng thể các hoạt động, các quy trình được tiến hành trên cơ sở tương tác của các chủ thể, nhằm làm cho người học trở thành người có phẩm chất, năng lực đáp ứng với yêu cầu nhiệm vụ cách mạng.

Đào tạo cán bộ là khâu quan trọng để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đáp ứng với yêu cầu nhiệm vụ cách mạng. Vì vậy, suốt sự nghiệp vĩ đại của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng công tác đào tạo cán bộ cho cách mạng. Bởi vì, Người luôn nhất quán khẳng định vai trò đặc biệt quan trọng của cán bộ và đào tạo cán bộ cho cách mạng. Hồ Chí Minh quan niệm “cán bộ là cái gốc của mọi công việc” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 309), và “huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 309). Người nhấn mạnh đội ngũ cán bộ là nhân tố rất quan trọng, quyết định thắng lợi của cách mạng: “Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 280). Nhấn mạnh vai trò của đào tạo cán bộ, Hồ Chí Minh căn dặn: “Các cơ quan cần phải rất chú ý đến việc huấn luyện cán bộ” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 313). Do vậy, Hồ Chí Minh yêu cầu phải thường xuyên đào tạo cán bộ cả về trình độ lý luận lẫn tri thức khoa học, kỹ năng, nghiệp vụ, bản lĩnh chính trị theo công việc cán bộ đảm nhiệm, tạo điều kiện cho mỗi cán bộ phát huy hết khả năng của mình để cống hiến cho cách mạng. Trong đó, quan điểm của Người về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ trở thành phương châm cơ bản, chỉ đạo quá trình tổ chức đào tạo cán bộ cho cách mạng.

Trong bối cảnh mới hiện nay, quan điểm của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn, vẫn có vai trò và giá trị soi đường cho công tác đào tạo cán bộ của Đảng, nhằm xây dựng đội ngũ này ngang tầm với yêu cầu nhiệm vụ của sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế, cũng như tầm nhìn chiến lược của Đảng là đến năm 2045, nước ta trở thành nước phát triển, thu nhập cao mà Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011), và Đại hội XIII của Đảng xác định.

2. Quan điểm của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ

2.1. Quan điểm về mục đích gắn lý luận với thực tiễn

Theo Hồ Chí Minh, mục đích gắn lý luận với thực tiễn là nhằm xây dựng phương pháp luận khoa học cho cán bộ, giúp cán bộ khắc phục những tư tưởng lạc hậu. Đề cập đến điều này, Người nhấn mạnh: “Bồi dưỡng tư tưởng vô sản, sửa chữa tư tưởng sai lầm” (Hồ Chí Minh, 2011, t.10: 586). Bên cạnh đó, gắn lý luận với thực tiễn còn nhằm nâng cao hiệu quả công việc và khắc phục bệnh chủ quan do nhận thức chưa đúng, hoặc do vận dụng lý luận một cách cứng nhắc, máy móc của cán bộ vào trong công việc thực tiễn. Hồ Chí Minh nêu rõ: “mỗi cán bộ, mỗi đảng viên phải học lý luận, phải đem lý luận áp dụng vào công việc thực tế. Phải chữa cái bệnh kém lý luận, khinh lý luận” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 274-275), nhưng “Không phải học để thuộc lòng từng câu từng chữ, đem kinh nghiệm của các nước anh em áp dụng một cách máy móc” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 95).

Ngoài ra, Hồ Chí Minh cho rằng, gắn lý luận với thực tiễn để vận dụng lý luận vào xây dựng, hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng trong lãnh đạo cách mạng: “... đảng giải quyết sự đòi hỏi của nhiệm vụ cách mạng và tình hình thực tế của Đảng ta, để Đảng ta có thể làm tốt hơn công tác của mình, hoàn thành tốt hơn nhiệm vụ vĩ đại của mình” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 90). Gắn lý luận

với thực tiễn, theo Người, còn nhằm làm cho cán bộ nâng cao tinh thần học tập, để cán bộ hoàn thành nhiệm vụ theo tinh thần “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự Đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 208).

2.2. Quan điểm về nội dung gắn lý luận với thực tiễn

Khi bàn về lý luận, Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Lý luận là đem thực tế trong lịch sử, trong kinh nghiệm, trong các cuộc tranh đấu, xem xét, so sánh thật kỹ lưỡng rõ ràng, làm thành kết luận. Rồi lại đem nó chứng minh với thực tế. Đó là lý luận chân chính” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 273). Theo đó, lý luận chân chính mà Hồ Chí Minh đề cập không phải là lý luận kinh viện, cao siêu, xa rời thực tiễn, mà nó bắt nguồn từ thực tiễn, dựa trên cái nền của thực tiễn. Lý luận theo cách diễn đạt của Hồ Chí Minh hoàn toàn phù hợp với quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về biện chứng của quá trình nhận thức chân lý: từ trực quan sinh động đến tư duy trừu tượng, và từ tư duy trừu tượng trở về thực tiễn. Từ đó, Người khẳng định trong công tác huấn luyện cán bộ “phải lấy những tài liệu về chủ nghĩa Mác - Lênin làm gốc” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 359).

Đề cập về thực tiễn là gì, quan niệm của Hồ Chí Minh về thực tiễn cũng thống nhất với quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, nhưng Người khái quát rất ngắn gọn, dễ hiểu: thực tiễn là “quá trình sản xuất vật chất, giai cấp đấu tranh, khoa học thực nghiệm” (Hồ Chí Minh, 2011, t.7: 122). Như vậy, theo quan điểm của Hồ Chí Minh, thực tiễn bao gồm tất cả các hoạt động sản xuất vật chất của con người, phục vụ đời sống của con người; nó có tính mục đích rõ ràng, nhằm cải biến tự nhiên, xã hội và tư duy, nhằm giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, giải phóng con người bằng đấu tranh cách mạng và thông qua quá trình thực nghiệm khoa học, để giúp con người nhận thức được cái mới về thế giới.

Trên cơ sở nhận thức sâu sắc về lý luận và thực tiễn, Hồ Chí Minh chỉ rõ việc gắn lý luận với thực tiễn trong đào tạo cán bộ chính là thực hiện nguyên tắc cơ bản của phương pháp luận khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Người nhấn mạnh: “Thống nhất giữa lý luận và thực tiễn là một nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa Mác - Lênin. Thực tiễn không có lý luận hướng dẫn thì thành thực tiễn mù quáng. Lý luận mà không liên hệ với thực tiễn là lý luận suông” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 95). Giải thích về mối liên hệ biện chứng giữa lý luận và thực tiễn, Hồ Chí Minh dùng hình tượng so sánh như “chiếc cung và mũi tên”: có lý luận mà không biết vận dụng vào thực tiễn chẳng khác nào có cung mà không có tên là vô dụng, còn thực tiễn mà không có lý luận soi rọi, thì như người có tên mà lại bắn lung tung. Do đó, Người ví điều đó như “một mắt sáng, một mắt mù” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 315). Từ đó, Người nhấn mạnh trong công tác học tập và huấn luyện cán bộ, cần luôn chú ý thực hiện phương châm của Đảng là: “Lý luận Mác - Lênin thống nhất với thực tiễn cách mạng Việt Nam” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 368). Để tránh cho việc huấn luyện cán bộ xa rời phương châm của Đảng, Hồ Chí Minh lưu ý: “Trung ương có những chỉ thị về chủ trương chính sách, Ban huấn luyện phải có những tài liệu dựa theo tình hình cụ thể, kinh nghiệm công tác để giải thích những chủ trương chính sách đó. Như thế thì lý luận mới khỏi bị tách rời thực tế” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 358).

Nhấn mạnh “lý luận liên hệ với thực tế”, song theo Hồ Chí Minh, đó không phải là liên hệ với thực tế chung chung, mà lý luận phải gắn với điều kiện, hoàn cảnh cụ thể của mỗi cán bộ, mỗi tổ chức, cho đến các vấn đề trong nước và trên thế giới. Người chỉ rõ: “trước hết là phải liên hệ lý luận với thực tế công tác và tư tưởng của mình, để tự cải tạo mình, nâng cao sự tu dưỡng của mình về lập trường, quan điểm và phương pháp của chủ nghĩa Mác - Lênin” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 97). Theo đó, Hồ Chí Minh cho rằng, trong đào tạo cán bộ, cần đem lý luận học được để phân tích đường lối, phương pháp giải quyết các vấn đề thực tế ở trong nước và trên thế giới, hoặc phân tích các kinh nghiệm công tác đã qua của Đảng, tìm ra nguyên nhân của những thành công và thất bại của Đảng. Tuy vậy, Người cũng lưu ý không nên đòi hỏi trong lúc học tập phải giải quyết tất cả

mọi vấn đề thực tế, vì như vậy là vượt quá khả năng của người học. Trong Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I Trường Nguyễn Ái Quốc, ngày 07/9/1957, Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Thực tế của cách mạng rất rộng, giải quyết các vấn đề thực tế ấy là cả một quá trình lâu dài của toàn Đảng. Ở nhà trường chỉ có thể đặt cơ sở cho việc liên hệ với thực tế mà thôi...” (Hồ Chí Minh, 2011, t.11: 97).

2.3. Quan điểm về yêu cầu thực hiện gắn lý luận với thực tiễn

Từ mục đích, nội dung của gắn lý luận với thực tiễn trong đào tạo cán bộ, Hồ Chí Minh yêu cầu phải coi trọng và gắn chặt lý luận với thực tiễn. Đồng thời, Người phê phán tư tưởng sáo rỗng với các biểu hiện của xu hướng “lý luận suông”. Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Có kinh nghiệm mà không có lý luận, cũng như một mắt sáng, một mắt mờ... Lý luận mà không áp dụng vào thực tế là lý luận suông” (Hồ Chí Minh, 2011, t.5: 274), và: “Học với hành phải đi đôi. Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 361).

Để việc gắn lý luận với thực tiễn trong đào tạo cán bộ đạt hiệu quả, Hồ Chí Minh đặt ra yêu cầu cao với cả người dạy và người học: “Lựa chọn người dạy và người đến học cho cẩn thận” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 363). Người đặc biệt lưu ý đối với người đi huấn luyện: “phải làm kiểu mẫu về mọi mặt: tư tưởng, đạo đức, lối làm việc”, và “phải học thêm mãi thì mới làm được công việc huấn luyện của mình” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 356).

Hồ Chí Minh còn yêu cầu về nội dung huấn luyện cho cán bộ phải toàn diện gồm: lý luận, công tác, văn hóa, chuyên môn. Trong đó, yêu cầu về học tập lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin là nội dung trước tiên, nhưng học tập phải trên tinh thần luôn đem lý luận thực hành trong công việc thực tế: “Phải dạy lý luận Mác - Lênin cho mọi người. Người biết lý luận mà không thực hành thì cũng vô ích” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 357). Về tài liệu huấn luyện, Người yêu cầu phải chuẩn bị những tài liệu thiết thực, đó là “những kinh nghiệm do những người đi học mang đến, kinh nghiệm thành công cũng như kinh nghiệm thất bại. Những kinh nghiệm đó đem trao đổi, gom góp lại tức là những bài học quý, không phải cứ chờ đồng chí cấp trên đến nói chuyện thì mới là bài, là học” (Hồ Chí Minh, 2011, t.6: 360).

Thực tế cho thấy, Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã nhiều lần tổ chức, chỉ đạo tổ chức đào tạo cán bộ, chẳng hạn như lớp đào tạo, bồi dưỡng lớp thanh niên yêu nước do Người tổ chức và là giảng viên chính ở Quảng Châu, Trung Quốc (1925-1927), đã đào tạo được 3 khóa với khoảng 75 học viên (Hồ Chí Minh, 2011, t.2: 604) (số liệu này cũng trùng với số liệu mà Hoàng Tranh cung cấp trong sách *Hồ Chí Minh với Trung Quốc* (Hoàng Tranh, 1990: 50). Trong quá trình đào tạo cán bộ ở Quảng Châu, Trung Quốc, Nguyễn Ái Quốc rất coi trọng gắn lý luận với thực tiễn, nên lớp thanh niên yêu nước được tuyển chọn và tham gia đào tạo, sau khi kết thúc khóa học đều có hiểu biết cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, có kỹ năng trong tuyên truyền, vận động và tổ chức nhân dân, qua đó đáp ứng được yêu cầu của cách mạng. Điều này đã được đề cập trong cuốn *Hồ Chí Minh - Tiểu sử*: “Học viên không chỉ được trang bị về lý luận, mà cả những kỹ năng thực hành các công việc thực tế trong hoàn cảnh hoạt động bí mật như làm báo, diễn thuyết...” (Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, Song Thành, 2010: 188). Khi đánh giá về vai trò của Hồ Chí Minh trong đào tạo cán bộ qua thời gian gần hai năm rưỡi ở Quảng Châu, Trung Quốc, Đức Vượng nhấn mạnh: “Với tất cả tâm lực và trí tuệ của một nhà cách mạng chuyên nghiệp, một người thầy dạy cách mạng, Nguyễn Ái Quốc đã đào tạo được được đội ngũ cán bộ lớp đầu tiên cho cách mạng Việt Nam... phần lớn là đặc dụng” (Đức Vượng, 2010: 146-147).

Quan điểm của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ được chính Người và Đảng ta hiện thực hóa trong thực tiễn đấu tranh cách mạng. Điều đó, góp phần quan trọng tạo ra đội ngũ cán bộ có lý tưởng cách mạng, có trình độ, kỹ năng thực hành và phẩm chất đạo đức cách mạng - yếu tố cơ bản, có ý nghĩa then chốt cho thành công của sự nghiệp giải phóng

dân tộc, bảo vệ Tổ quốc và bước đầu đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta. Cho đến nay, quan điểm trên của Người vẫn còn nguyên giá trị thời sự, định hướng và soi đường cho công tác đào tạo đội ngũ cán bộ của Đảng trong tình hình mới.

3. Quán triệt, vận dụng quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ hiện nay

Bối cảnh mới của tình hình trong nước, quốc tế, và yêu cầu nhiệm vụ của sự nghiệp đổi mới, hội nhập quốc tế ở nước ta đòi hỏi đội ngũ cán bộ phải có trình độ, năng lực cao. Song, một thực tế rất đáng lo ngại về đào tạo cán bộ hiện nay là công tác này chưa theo kịp sự phát triển của thực tiễn; chưa gắn kết chặt chẽ giữa lý luận và thực tiễn; một bộ phận cán bộ chưa nắm vững lý luận, có biểu hiện xa rời thực tiễn, dẫn đến thiếu kiên định với lý tưởng cách mạng, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Điều này được Đảng ta chỉ rõ: “*Công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận* chưa được quan tâm đúng mức, thiếu đồng bộ, chưa đáp ứng yêu cầu; một số vấn đề mới, khó, phức tạp thực tiễn đặt ra chưa được làm sáng tỏ”, và: “Một bộ phận cán bộ, đảng viên phai nhạt lý tưởng, giảm sút ý chí, ngại khó, ngại khổ, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.1: 90-91). Hạn chế này là một trong những nguyên nhân dẫn đến thực trạng không ít cán bộ dù được đào tạo cơ bản, song vẫn mắc sai lầm nghiêm trọng ở các cấp, các ngành. Thậm chí, có cả một số cán bộ lãnh đạo cấp cao vi phạm pháp luật phải xử lý hình sự.

Từ những vấn đề trên, để nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác đào tạo cán bộ trong giai đoạn hiện nay, việc quán triệt, vận dụng quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn cần nghiên cứu, thực hiện tốt các giải pháp sau:

Một là, nâng cao nhận thức quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ.

Thực hiện vấn đề này đặt ra cho Đảng ta phải nghiên cứu đầy đủ, toàn diện, đánh giá đúng giá trị quan điểm của Người về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ cho cách mạng. Theo đó, đào tạo đội ngũ cán bộ của Đảng phải trên cơ sở quán triệt lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, nhất là quan điểm của Hồ Chí Minh về gắn lý luận gắn với thực tiễn. Có như vậy, trong đào tạo cán bộ, chúng ta mới tránh được các khuynh hướng “tả khuynh”, hoặc “hữu khuynh”, thậm chí, sa đà vào “thứ chủ nghĩa kinh nghiệm mù quáng”, mà xem nhẹ lý luận. Do đó, trong tất cả các khâu của quá trình đào tạo cán bộ, cần chú ý nhận thức sâu sắc quan niệm của Người: kinh nghiệm chỉ trở thành lý luận khi được tổng kết, gom góp mà thành, và lý luận luôn bắt nguồn từ thực tiễn, lấy thực tiễn để kiểm nghiệm. Từ đó, vận dụng có hiệu quả vào công tác đào tạo cán bộ trên quan điểm lý luận gắn với thực tiễn, để đội ngũ cán bộ được đào tạo phải đáp ứng với chuẩn đầu ra theo mục tiêu đào tạo xác định. Có như vậy chúng ta mới xây dựng được đội ngũ những người cán bộ ưu tú, có đủ “đức, tài”, đáp ứng được yêu cầu của sự nghiệp cách mạng đặt ra hiện nay.

Hai là, quán triệt quan điểm lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ.

Đây là công việc thường xuyên của mọi cán bộ, tổ chức đảng, cơ sở đào tạo, mà vai trò của các cấp ủy phải được đặt lên hàng đầu. Vì thế, mọi khâu của quá trình đào tạo cán bộ đều phải thấu triệt vấn đề này. Đào tạo cán bộ trong bất cứ điều kiện, hoàn cảnh nào cũng phải trên cơ sở thống nhất lý luận với thực tiễn. Đó là nguyên tắc bất biến, trở thành chỉ dẫn mang tính chiến lược của Hồ Chí Minh trong đào tạo cán bộ. Bởi vì, các quan điểm của Người hoàn toàn phù hợp với chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo ở nước ta hiện nay theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 04/11/2013, Hội nghị lần thứ 8 Ban Chấp hành Trung ương khóa XI; Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 19/5/2018, Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín,

ngang tầm nhiệm vụ; và định hướng về giáo dục và đào tạo, về công tác tư tưởng lý luận trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng: “Nâng tầm tư duy lý luận của Đảng, đẩy mạnh tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận, cung cấp kịp thời cơ sở khoa học cho việc hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2: 234-235). Do vậy, trong công tác đào tạo cán bộ hiện nay, phải thực hiện mục tiêu chuyển từ trạng bị kiến thức là chủ yếu, sang phát triển năng lực và tư duy độc lập, sáng tạo cho cán bộ. Bảo đảm cho cán bộ qua đào tạo có khả năng vận dụng tốt tri thức lý luận vào phân tích, đánh giá sát, đúng tình hình thực tiễn, đề tham mưu, đề xuất và lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, tổ chức thực hiện có hiệu quả các giải pháp trong thực tiễn thực hiện nhiệm vụ ở từng cơ quan, đơn vị, địa phương khác nhau. Có như vậy, đội ngũ cán bộ mới thực sự đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ, tính chất công việc của Đảng, Nhà nước và Nhân dân trong sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế theo tầm nhìn chiến lược của Đảng đến năm 2030 và đến năm 2045.

Ba là, đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận cho cán bộ.

Các cấp, các ngành và từng cán bộ, đảng viên cần hết sức coi trọng việc đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận cho cán bộ. Đặc biệt là quán triệt, giáo dục nền tảng tư tưởng của Đảng theo định hướng chỉ đạo về công tác tư tưởng lý luận trong Văn kiện Đại hội XIII của Đảng: “nâng cao chất lượng tuyên truyền, giáo dục, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2: 233). Do đó, việc xây dựng nội dung, chương trình giáo dục lý luận cho cán bộ phải hết sức khoa học và được chuẩn hóa sát với thực tiễn của từng ngành, từng lĩnh vực trong đời sống xã hội. Cần khắc phục các hiện tượng chương trình, nội dung đào tạo trùng lặp, nặng về kiến thức lý luận, coi nhẹ tổng kết thực tiễn, hoặc nặng về thực tiễn mà xem nhẹ lý luận. Đồng thời, đội ngũ cán bộ giảng dạy phải không ngừng trau dồi phẩm chất và năng lực, nghiệp vụ sư phạm, kiến thức chuyên môn; luôn tích cực nghiên cứu, đào sâu suy nghĩ về các vấn đề bức bách của thời cuộc mà lý luận cần tập trung luận giải. Điều này, được Văn kiện Đại hội XIII của Đảng nêu rõ: “Đổi mới căn bản nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng khoa học, sáng tạo, hiện đại và gắn lý luận với thực tiễn” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2: 235). Chú trọng phát huy trách nhiệm của người đứng đầu, cán bộ cấp trên có kinh nghiệm tham gia vào công tác giáo dục lý luận cho cán bộ.

Ngoài ra, đội ngũ cán bộ được lựa chọn tham gia các lớp đào tạo phải phát huy tinh thần trách nhiệm trong học tập, nhằm “khắc phục tình trạng ngại học, lười học lý luận chính trị trong cán bộ, đảng viên... thường xuyên bồi dưỡng nâng cao phẩm chất, năng lực của đội ngũ giảng viên chính trị, báo cáo viên” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, t.2: 236). Theo đó, người học phải tập trung vận dụng tri thức được học tập vào giải quyết những vấn đề khó khăn, phức tạp của thực tiễn công việc ở cơ quan, đơn vị, địa phương công tác, nhất là những vấn đề nóng, kéo dài, gây bức xúc trong nhân dân. Bên cạnh đó, các cấp, các ngành cần hết sức coi trọng công tác bảo đảm tài liệu, kinh phí cho đào tạo cán bộ và bố trí thời gian thích hợp để cán bộ tham gia đào tạo được nghiên cứu, lĩnh hội tri thức lý luận từ nội dung bài giảng, từ tài liệu theo chương trình đào tạo. Đồng thời, cần khắc phục tình trạng học chay, học ép, hoặc không gắn việc đào tạo cán bộ với hoạt động thực tiễn của cán bộ, đảm bảo cán bộ được đào tạo thực chất và nâng cao năng lực, trách nhiệm, kỹ năng thực hành của cán bộ sau quá trình đào tạo.

Bốn là, vận dụng quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ để bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong tình hình mới.

Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo cán bộ chính là bài học kinh nghiệm quý giá của Người và Đảng ta trong suốt tiến trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Nắm vững quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn liền với thực tiễn, chúng ta có thể tự khẳng định được trong bối cảnh vô cùng phức tạp và đầy biến động hiện nay, thì chủ nghĩa Mác - Lênin,

tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn có những giá trị bất biến không gì phủ nhận được. Đồng thời, chúng ta có thể rút ra một phương pháp luận về nhận thức, để có cái nhìn chính xác hơn về tính khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, trong đó, có những quan điểm của Người về gắn lý luận với thực tiễn trong đào tạo cán bộ. Từ đó, chúng ta cần phê phán các nhà lý luận giáo điều, các thế lực thù địch giải thích sai, tuyên truyền sai sự thật, nhằm phủ nhận nền tảng tư tưởng của Đảng, nhất là các vấn đề liên quan đến đào tạo cán bộ. Đồng thời, thông qua đào tạo đội ngũ cán bộ dựa trên quan điểm của Hồ Chí Minh, Đảng ta cần phát huy vai trò của đội ngũ này trong phát huy giá trị khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; và tiếp thu tư tưởng, thành tựu khoa học của nhân loại, để bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng trước những thách thức hết sức gay gắt, phức tạp, khó lường, khó dự báo của thời đại. Đúng như đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng yêu cầu phải làm cho “*chủ nghĩa và học thuyết của chúng ta luôn luôn tươi mới, luôn luôn được tiếp thêm sinh lực mới, mang hơi thở của thời đại, không rơi vào xơ cứng, trì trệ và lạc hậu so với cuộc sống*” (Nguyễn Phú Trọng, 2022: 38). Qua đó, góp phần tích cực bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng trước sự chống phá của các thế lực thù địch, bảo đảm cho nền tảng tư tưởng của Đảng ngày càng khẳng định được sức sống, và có vai trò là hệ tư tưởng dẫn dắt mọi hoạt động trong đời sống chính trị - xã hội ở nước ta hiện nay.

4. Kết luận

Quan điểm Hồ Chí Minh về lý luận gắn với thực tiễn trong đào tạo đội ngũ cán bộ là những luận điểm có tính hệ thống, khoa học, nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của cách mạng. Đến nay, quan điểm của Người vẫn còn nguyên giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc, định hướng và soi rọi cho công tác đào tạo đội ngũ cán bộ của Đảng ta hiện nay. Theo đó, quán triệt và vận dụng quan điểm trên của Hồ Chí Minh trong công tác đào tạo cán bộ hiện nay, đòi hỏi chúng ta cần chú ý thực hiện đồng bộ, hiệu quả bốn giải pháp nêu trên, nhất là quán triệt và thực hiện các quan điểm của Đại hội XIII về công tác tư tưởng lý luận, công tác xây dựng đội ngũ cán bộ, nhằm nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng, góp phần thực hiện thành công tầm nhìn chiến lược của Đảng đến giữa thế kỉ XXI, nước ta trở thành nước phát triển, thu nhập cao, vì mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Tài liệu tham khảo

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. t.1, 2. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Đức Vượng. (2010). *Hồ Chí Minh đào tạo cán bộ và trọng dụng nhân tài*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh toàn tập. (2011). t.2, 5, 6, 7, 9, 10, 11. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Hoàng Tranh. (1990). *Hồ Chí Minh với Trung Quốc*. Nxb. Sao Mới. Bắc Kinh.

Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh, Song Thành. (Chủ biên, 2010). *Hồ Chí Minh - Tiểu sử*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Nguyễn Phú Trọng và Trần Xuân Sầm. (2023). *Luận chứng khoa học cho việc nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Nguyễn Phú Trọng. (2022). “Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam”, trong sách *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*. Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.

Quốc hội. (2018). *Luật cán bộ, công chức*. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Bo-may-hanh-chinh/Luat-can-bo-cong-chuc-2008-22-2008-QH12-82202.aspx>

Trung tâm Từ điển học. (2015). *Từ điển tiếng Việt*. Nxb. Đà Nẵng - Vietlex.